

ANALIZA ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W LATACH 2015-2020

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

ANALIZA ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W LATACH 2015-2020

Opracowanie zostało wykonane
w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
w Oddziale w Bydgoszczy

przez zespół w składzie:

Katarzyna Glinkowska

Konrad Kaszuba

Bydgoszcz 2021

Spis treści

1	Wprowadzenie.....	3
2	Uwagi metodyczne	3
3	Stan i zmiana liczby ludności w województwie w latach 2015-2020	4
4	Struktura wielkościowa i ilościowa miejscowości w województwie.....	9
4.1	Miejscowości wiejskie.....	16
4.2	Miasta.....	21
5	Podsumowanie	24

1 Wprowadzenie

Potencjał ludnościowy stanowi jeden z podstawowych czynników determinujących rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Z tego względu postępujące od przeszło dekady niekorzystne zmiany w liczbie ludności wraz z widocznie zauważalnymi przesunięciami w strukturze ludności (efekt zaawansowania procesu starzenia się społeczeństwa) stają się coraz większym wyzwaniem dla polityki regionalnej.

W przypadku województwa kujawsko-pomorskiego rola i waga tych zmian została dostrzeżona m.in. w dokumencie pn. *Wyzwania rozwojowe województwa kujawsko-pomorskiego u progu III dekady XXI wieku. Diagnoza stanu i uwarunkowań rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego*, którego zadaniem była ocena aktualnego stanu rozwoju województwa oraz szczegółowa identyfikacja uwarunkowań mogących wpłynąć na jego dalszy rozwój, a także w obowiązującej obecnie *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 - Strategii Przyspieszenia 2030+¹*, tj. najważniejszym dokumencie opracowywanym przez Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju regionu na najbliższe lata, stanowiącym formalnie podstawę prowadzenia polityki rozwoju. W obu dokumentach podstawę zidentyfikowania niekorzystnej sytuacji ludnościowej województwa stanowiły dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny dla jednostek znajdujących się na najniższym poziomie struktury samorządowej – na poziomie gmin. W kontekście planowania rozwoju i obsługi ludności niezbędne staje się wykonanie kolejnego etapu prac, a mianowicie rozpoznanie sytuacji demograficznej wewnątrzgminnej, co pozwala ukazać pełen obraz potencjału oraz zmian liczby ludności. Dlatego podjęto działania mające na celu rozpoznanie sytuacji demograficznej na bardziej szczegółowym poziomie - dla poszczególnych miejscowości.

W związku z powyższym, na przełomie marca i kwietnia 2021 roku Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego wspólnie z Kujawsko-Pomorskim Biurem Planowania Przestrzennego i Regionalnego przystąpił do realizacji badania polegającego na rozpoznaniu wśród gmin województwa kujawsko-pomorskiego stanu potencjału ludnościowego, tj. identyfikacji liczby osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy we wszystkich miejscowościach w regionie.

2 Uwagi metodyczne

Badanie zostało przeprowadzone za pośrednictwem wcześniej przygotowanego formularza, który został rozdysponowany do wszystkich 144 jednostek samorządu terytorialnego (gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. W celu uniknięcia ewentualnych błędów interpretacyjnych zawarto w nim zestaw pomocniczych informacji dla osób wypełniających formularz, dotyczący m.in. sposobu wypełnienia, zakresu tematycznego (liczba mieszkańców stałych, czasowych, ogółem) oraz pożądanego stanu aktualności przekazywanych danych, który został określony na dzień 31 grudnia 2020 roku. Informację zwrotną, zawierającą wypełnione formularze lub gotowe zestawienia w postaci wydruków z gminnego elektronicznego rejestru mieszkańców otrzymano od wszystkich analizowanych jednostek. Uzyskane odpowiedzi poddano weryfikacji pod względem kompletności wypełnienia formularza, a następnie zawarte w nich dane przygotowano w taki sposób, aby mogły zostać wykorzystane do budowy przestrzennej bazy danych, tj. wskazania lokalizacji miejscowości na terenie województwa z przypisanymi atrybutami w postaci liczby mieszkańców (zameldowanych na pobyt stały, czasowy i liczby mieszkańców ogółem). W kolejnym etapie przeprowadzono analizę statystyczną danych i przystąpiono do graficznej prezentacji wyników z wykorzystaniem metod prezentacji kartograficznej w systemie GIS.

Ze względu na fakt, iż Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego dysponuje zasobem analogicznych danych dla roku 2015, pozyskanych na potrzeby prac prowadzonych nad opracowaniem *Ocena stanu przygotowania infrastruktury społecznej województwa kujawsko-pomorskiego dla potrzeb wszystkich pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do osób starszych – Etap I²*, możliwe było określenie skali i trendu zmian liczby ludności w okresie 2015 - 2020.

¹ Uchwała nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

² Ponieważ dane zgromadzone na potrzeby powyższego opracowania obejmowały tylko obszary wiejskie i małe miasta regionu (139 gmin) bez 5 największych miast, w przypadku Bydgoszczy, Torunia, Grudziądza, Włocławka i Inowrocławia dla ukazania zmian liczby osób zameldowanych wykorzystano dane z 2014 r. znajdujące się w zasobach KPBPIR.

Pozyskanie z gminnych rejestrów mieszkańców danych o liczbie ludności w latach 2015 i 2020, pozwoliło również na dokonanie porównania i ocenę rozbieżności między tymi danymi, a informacjami nt. liczby ludności udostępnianymi przez Główny Urząd Statystyczny. Należy bowiem podkreślić, iż Główny Urząd Statystyczny przyjmuje metodę bilansową opracowywania danych o liczbie i strukturze ludności, która opiera się na szacowaniu liczby ludności, przyjmując jako wartość wyjściową wyniki ostatniego spisu powszechnego ludności (z 2011 roku), a następnie uwzględniając coroczne dane o ruchu naturalnym (urodzenia i zgony) oraz migracjach (na pobyt stały i czasowy). Natomiast dane pozyskane z gminnych rejestrów mieszkańców na potrzeby niniejszego opracowania (jak również analogiczne dane pozyskane dla roku 2015) zawierają informację o liczbie osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy. Odmienne podejście metodyczne powoduje występowanie różnic pomiędzy danymi uzyskanymi bezpośrednio z gmin, a danymi publikowanymi przez GUS.

Należy również pamiętać, że zarówno dane pochodzące z gminnych rejestrów mieszkańców, jak i publikowane przez GUS, w zakresie ruchów migracyjnych bazują na informacjach o zameldowaniach i wymeldowaniach na/z pobyt stały i czasowy (a więc nie uwzględniają osób przebywających na obszarze danej gminy bez zameldowania oraz jednocześnie uwzględniają osoby zameldowane, ale obecnie na terenie gminy niemieszkające). Dlatego też w przypadku danych o liczbie ludności pochodzących z obu tych źródeł występuje problem z osobami, które zmieniając miejsce zamieszkania nie dopełniły obowiązku meldunkowego. Zwłaszcza w przypadku większych miast, dane dotyczące stanu ludności nie uwzględniają m.in. studentów uczelni wyższych nie mieszkających w domach studenta, części mieszkańców którzy wynajmują mieszkania i nie dopełnili obowiązku meldunkowego, a także cudzoziemców (nieposiadających meldunku stałego, bądź czasowego), osób przebywających w domach opieki społecznej, osób bezdomnych. Ponadto w przypadku gmin podmiejskich (obszarów wiejskich znajdujących się w sąsiedztwie miast, których mieszkańcy dojeżdżają do pracy na terenie tych miast) liczba osób może być nieco zaniżana z uwagi na niedopełnienie obowiązku meldunkowego po wyprowadzce z miasta do strefy podmiejskiej ze względów praktycznych (chęć utrzymania przez mieszkańców obszarów wiejskich możliwości korzystania z placówek oświatowych, czy opiekuńczo-wychowawczych znajdujących się na terenie miasta).

W tym miejscu koniecznie trzeba wspomnieć, iż w przypadku miejscowości wiejskich wskazywany stan ilościowy przez jednostki samorządu terytorialnego ma charakter orientacyjny. W toku analizowania otrzymanych danych stwierdzono, iż nie sposób jednoznacznie wykluczyć stosowania różnych praktyk co do sposobu nazywania i klasyfikowania miejscowości (m.in. kolonii, osad, leśnictw), mimo powszechnie obowiązującej klasyfikacji administracyjnej, a także przypisywania przy tym mieszkańców bardzo małych miejscowości (o małej liczbie mieszkańców ogółem) do tych znacznie większych. Fakt ten potwierdziły przeprowadzone dodatkowe wywiady telefoniczne z gminami, które pozwoliły na weryfikację napotkanych w formularzach niezgodności, a także uzyskano informacje o praktyce łączenia poszczególnych miejscowości, których mieszkańcy zostali uwzględnieni w przekazanym przez gminę zestawieniu z ewidencją ludności.

3 Stan i zmiana liczby ludności w województwie w latach 2015-2020

Główny Urząd Statystyczny, zarówno w publikowanych danych bieżących jak i w prognozowanych trendach (prognozie demograficznej dla gmin na lata 2017-2030³ oraz prognozach długookresowych⁴ obejmujących lata 2015-2050), przedstawia stały spadek liczby ludności w województwie – w prognozie na lata 2017-2030 spadek o 67,1 tys. osób (o 3,3% w stosunku do roku bazowego, do poziomu 2,02 mln), w prognozie długookresowej spadek do wartości nawet poniżej 1,8 mln osób w 2050 r.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z gminnych rejestrów mieszkańców łączna liczba osób zameldowanych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r. wynosiła 1 989 351 osób – wartość ta stanowi 96,5% liczby mieszkańców podawanej przez GUS dla województwa w 2020 roku. Z danych pozyskanych z gmin wynika, że w latach 2015-2020 nastąpił w województwie spadek liczby osób zameldowanych o 5,2% (o 108,6 tys. osób – liczba ta odpowiada mniej więcej miastu wielkości Włocławka). Odnotowany spadek jest znacznie większy niż wskazują dane dotyczące liczby ludności publikowane przez GUS (w latach 2015-2020 dla

³ Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 opublikowana przez Główny Urząd Statystyczny 31.08.2017 r.

⁴ Prognoza GUS przygotowana na bazie Narodowego Spisu Powszechnego 2011

województw kujawsko-pomorskiego spadek zaledwie o 1,2%). Największe różnice w skali spadku liczby ludności dotyczą miast, a zwłaszcza 5 największych miast województwa (Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia) – tutaj dane dotyczące liczby zameldowanych osób pozyskane z gminnych rejestrów mieszkańców wskazują na spadek liczby ludności o 8,7% dla wszystkich miast w województwie (dane GUS -3,0%) i aż o 10,4% dla 5 największych miast (dane GUS -3,0%). Ponadto, dane dotyczące zameldowań, w przeciwieństwie do danych publikowanych przez GUS, wskazują na (co prawda nieznaczny) ubytek ludności również na obszarach wiejskich (dane GUS dla obszarów wiejskich województwa wykazują wzrost o 1,5%).

Tab. 1 Liczba ludności (osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy) w województwie w latach 2015-2020

Jednostka odniesienia	Liczba osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy			
	2015	2020	Zmiana 2015-2020 [osoby]	Zmiana 2015-2020 [%]
województwo ogółem	2 097 928	1 989 351	-108 577	-5,2
miasta w województwie	1 241 664	1 133 623	-108 041	-8,7
obszary wiejskie województwa	856 264	855 728	-536	-0,1
5 największych miast (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Grudziądz, Inowrocław)	843 154 ⁵	755 133	-88 021	-10,4
obszar województwa poza 5 największymi miastami	1 254 774	1 234 218	-20 556	-1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Tab. 2 Liczba ludności w województwie w latach 2015-2020 według GUS

Jednostka odniesienia	Liczba ludności według GUS			
	2015	2020	Zmiana 2015-2020 [osoby]	Zmiana 2015-2020 [%]
województwo ogółem	2 086 210	2 061 942	-24 268	-1,2
miasta w województwie	1 244 129	1 207 421	-36 708	-3,0
obszary wiejskie województwa	842 081	854 521	12 440	1,5
5 największych miast (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Grudziądz, Inowrocław)	841 952 ⁶	816 503	-25 449	-3,0
obszar województwa poza 5 największymi miastami	1 244 258	1 245 439	1 181	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

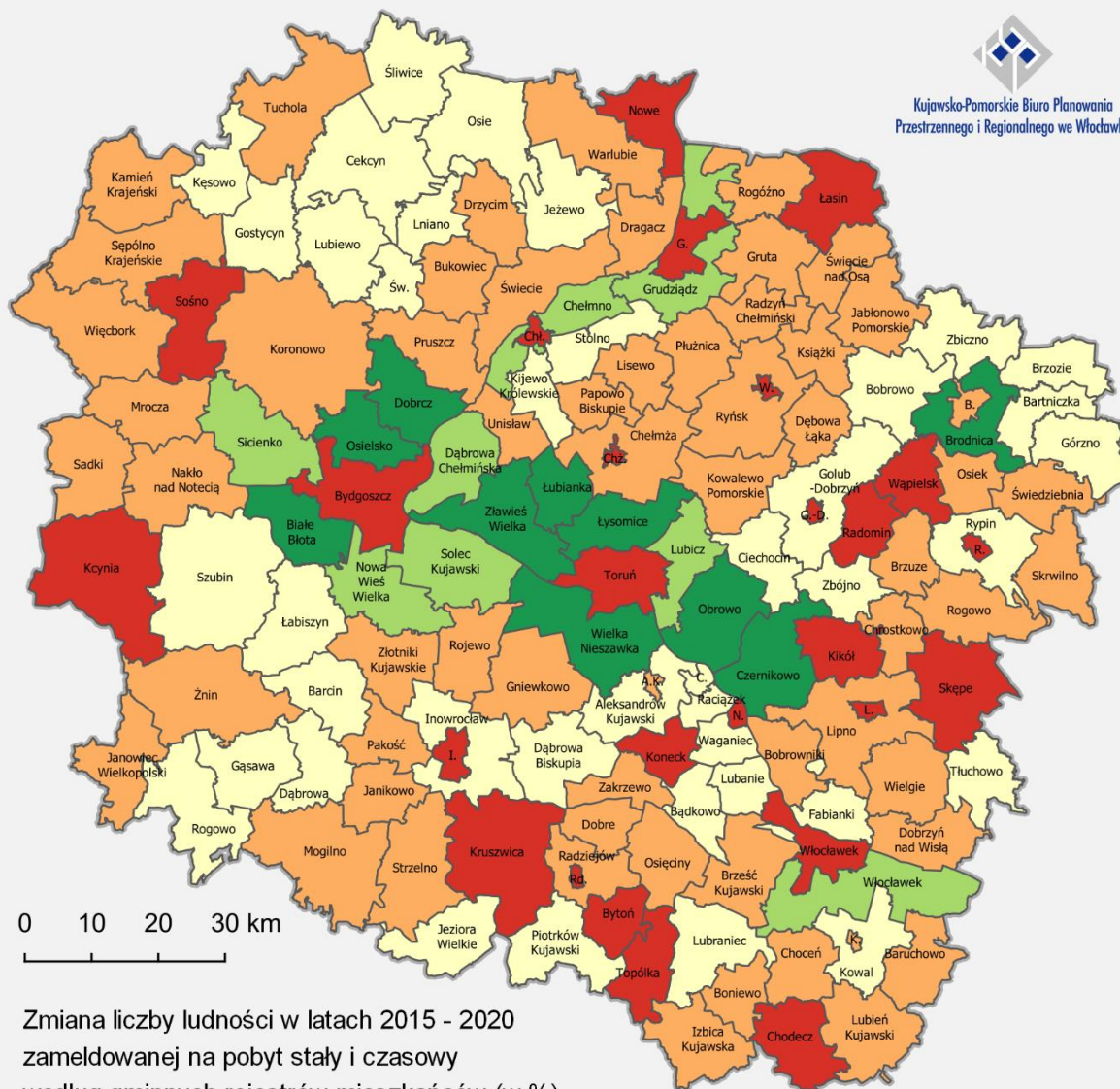
W ujęciu gminnym rozpiętość danych dotyczących liczby osób zameldowanych w 2020 r. obejmowała zakres od 1 850 osób w Nieszawie (100,9% liczby ludności dla tej gminy podawanej przez GUS) do 317 026 osób w Bydgoszczy (92,1% liczby ludności dla tej gminy podawanej przez GUS). Porównanie danych o liczbie osób zameldowanych w gminach oraz danych publikowanych przez GUS ukazuje, że największe różnice w danych pochodzących z tych dwóch źródeł występują w miastach (zwłaszcza największych) i w tym wypadku liczba osób zameldowanych jest mniejsza od liczby ludności GUS o nawet ponad 5% (maksymalnie dla miasta Grudziądz o ponad 10%). Różnica +2,0%/-2,0% dotyczy ponad 1/3 gmin – poza miastami także gmin o charakterze podmiejskim (położonych w sąsiedztwie Bydgoszczy, Torunia, Grudziądz oraz w mniejszym stopniu Włocławka i Inowrocławia) i dla tych gmin liczba osób zameldowanych jest niższa niż liczba ludności wg GUS, natomiast dla najmniejszych gmin wiejskich liczba osób zameldowanych jest często wyższa niż podawana przez GUS.

^{5,6} w przypadku Bydgoszczy, Torunia, Grudziądz, Włocławka i Inowrocławia dynamika zmian liczby zameldowanych osób dotyczy okresu 2014-2020 z uwagi na brak danych dla roku 2015

Mapa 1. Zmiana liczby ludności zameldowanej w gminach w latach 2015-2020

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włodawku

0 10 20 30 km

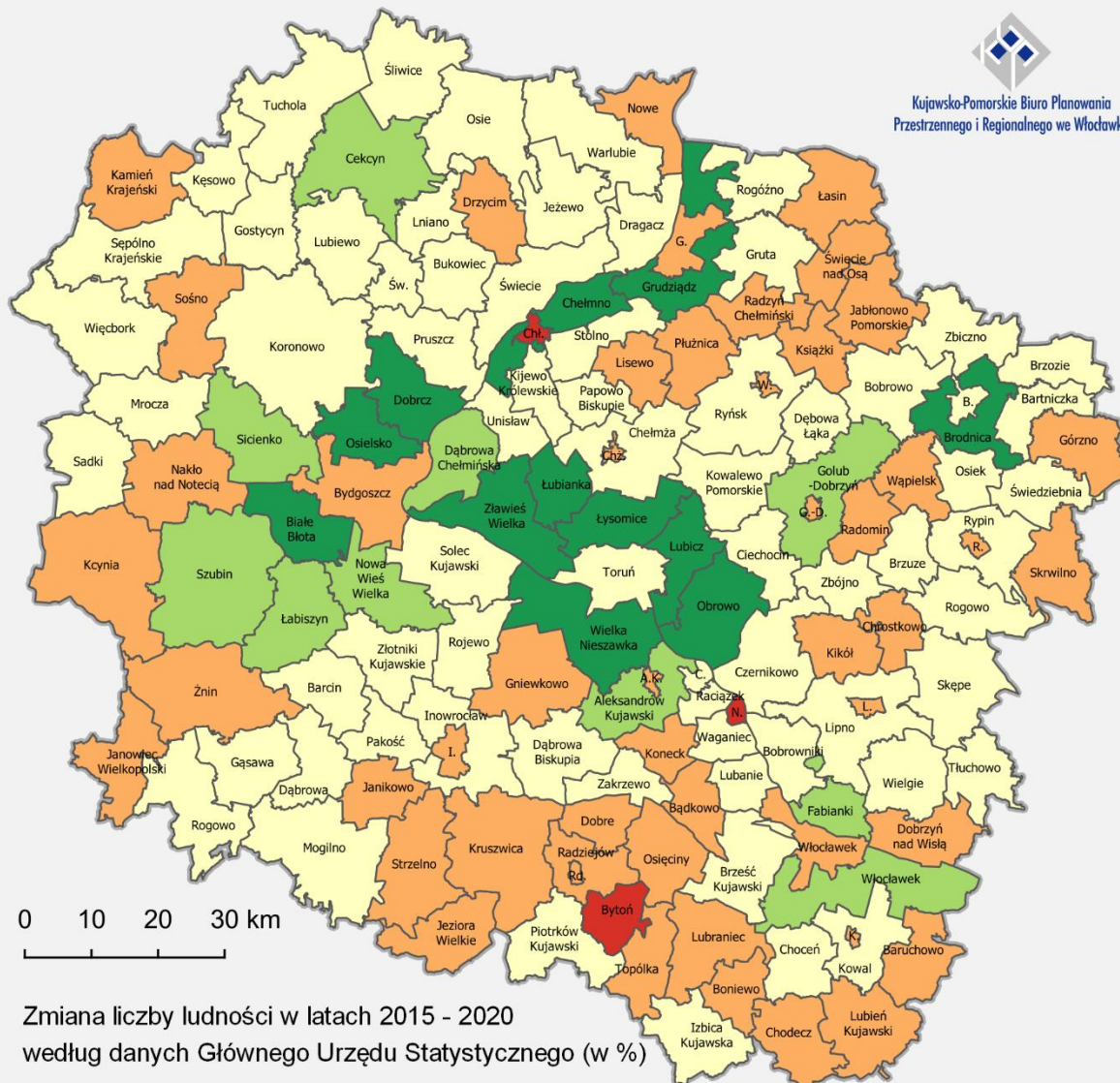
Zmiana liczby ludności w latach 2015 - 2020
zameldowanej na pobyt stały i czasowy
według gminnych rejestrów mieszkańców (w %)

- 5,1 - 16,8
- 2,1 - 5,0
- 2,0 - 2,0
- 5,0 - -2,1
- 13,7 - -5,1

A.K. - Aleksandrów Kujawski	G. - Grudziądz	N. - Nieszawa
B. - Brodnica	G.-D. - Golub-Dobrzyń	R. - Rypin
C. - Ciechocinek	I. - Inowrocław	Rd. - Radziejów
Chl. - Chelmo	L. - Lipno	Św. - Świątkatowo
Chż. - Chelmża	K. - Kowal	W. - Wąbrzeźno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Mapa 2. Zmiana liczby ludności w gminach wg GUS w latach 2015-2020

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włodawku

0 10 20 30 km

Zmiana liczby ludności w latach 2015 - 2020
według danych Głównego Urzędu Statystycznego (w %)

- 5,1 - 18,8
- 2,1 - 5,0
- 2,0 - 2,0
- 5,0 - -2,1
- 6,1 - -5,1

A.K. - Aleksandrów Kujawski	G. - Grudziądz	N. - Nieszawa
B. - Brodnica	G.-D. - Golub-Dobrzyń	R. - Rypin
C. - Ciecuchówek	I. - Inowrocław	Rd. - Radziejów
Chl. - Chełmno	L. - Lipno	Sw. - Świątkatowo
Chż. - Chelmża	K. - Kowal	W. - Wąbrzeźno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Analiza zmian liczby ludności wskazuje, że zarówno w przypadku liczby osób zameldowanych (wg gminnych rejestrów mieszkańców) jak i liczby ludności podawanej przez GUS obserwowane tendencje są podobne – w latach 2015-2020 największy ubytek notowany był w miastach i małych gminach wiejskich, natomiast największy wzrost w dobrze rozwijających się gminach podmiejskich – należy jednak pamiętać, że w przypadku danych dotyczących tylko liczby osób zameldowanych, rozpiętość notowanych zmian jest większa (od +16,8% do – 13,6%) niż w przypadku liczby ludności wg GUS (od +18,8% do – 6,1%) - różnica ta dotyczy zwłaszcza notowanych wartości ubytków.

Tab. 3 Gminy o największej liczbie ludności w 2015 i 2020 roku w województwie

Gminy o największej liczbie osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy wg gminnych rejestrów mieszkańców					
Lp.	Nazwa gminy	2015	Lp.	Nazwa gminy	2020
1	Bydgoszcz	357 652	1	Bydgoszcz	317 026
2	Toruń	203 158	2	Toruń	185 154
3	Włocławek (gmina miejska)	113 939	3	Włocławek (gmina miejska)	101 737
4	Grudziądz (gmina miejska)	97 176	4	Grudziądz (gmina miejska)	83 913
5	Inowrocław (gmina miejska)	71 229	5	Inowrocław (gmina miejska)	67 303
6	Świecie	33 052	6	Świecie	31 570
7	Nakło nad Notecią	31 830	7	Nakło nad Notecią	30 260
8	Brodnica (gmina miejska)	28 091	8	Brodnica (gmina miejska)	27 513
9	Mogilno	25 124	9	Mogilno	24 577
10	Żnin	24 924	10	Szubin	24 144
Gminy o największej liczbie ludności według GUS					
Lp.	Nazwa gminy	2015	Lp.	Nazwa gminy	2020
1	Bydgoszcz	355 645	1	Bydgoszcz	344 091
2	Toruń	202 689	2	Toruń	198 613
3	Włocławek (gmina miejska)	113 041	3	Włocławek (gmina miejska)	108 561
4	Grudziądz (gmina miejska)	96 319	4	Grudziądz (gmina miejska)	93 564
5	Inowrocław (gmina miejska)	74 258	5	Inowrocław (gmina miejska)	71 674
6	Świecie	34 183	6	Świecie	33 851
7	Nakło nad Notecią	32 289	7	Nakło nad Notecią	31 552
8	Brodnica (gmina miejska)	28 471	8	Brodnica (gmina miejska)	28 701
9	Mogilno	24 840	9	Szubin	24 917
10	Żnin	24 435	10	Mogilno	24 518

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego i BDL GUS

Tab. 4 Gminy o najmniejszej liczbie ludności w 2015 i 2020 roku w województwie

Gminy o najmniejszej liczbie osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy wg gminnych rejestrów mieszkańców					
Lp.	Nazwa gminy	2015	Lp.	Nazwa gminy	2020
1	Nieszawa	1 973	1	Nieszawa	1 850
2	Chrostkowo	3 087	2	Chrostkowo	2 951
3	Raciążek	3 139	3	Bobrowniki	3 110
4	Bobrowniki	3 199	4	Raciążek	3 126
5	Dębowa Łąka	3 354	5	Koneck	3 161
6	Koneck	3 371	6	Dębowa Łąka	3 280
7	Boniewo	3 538	7	Boniewo	3 394
8	Kowal (gmina miejska)	3 548	8	Kowal (gmina miejska)	3 405
9	Baruchowo	3 597	9	Baruchowo	3 460
10	Zakrzewo	3 612	10	Zakrzewo	3 515
Gminy o najmniejszej liczbie ludności według GUS					
Lp.	Nazwa gminy	2015	Lp.	Nazwa gminy	2020
1	Nieszawa	1 953	1	Nieszawa	1 834
2	Chrostkowo	2 937	2	Chrostkowo	2 851
3	Raciążek	3 133	3	Bobrowniki	3 093
4	Bobrowniki	3 146	4	Koneck	3 103
5	Dębowa Łąka	3 194	5	Raciążek	3 116
6	Koneck	3 233	6	Dębowa Łąka	3 154
7	Boniewo	3 484	7	Boniewo	3 346
8	Baruchowo	3 535	8	Baruchowo	3 407
9	Zakrzewo	3 545	9	Bytoń	3 411
10	Kowal (gmina miejska)	3 548	10	Kowal (gmina miejska)	3 468

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego i BDL GUS

4 Struktura wielkościowa i ilościowa miejscowości w województwie

Na sieć osadniczą województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r. składały się 3 462 zamieszkałe miejscowości (w tym 52 o statusie miasta). W latach 2015-2020 ubyło w regionie 15 miejscowości (z czego w przypadku 3, w wyniku zmian administracyjnych, ich mieszkańców włączono do innych miejscowości) i jednocześnie powstały 4 nowe miejscowości. Zmiany te dotyczyły głównie miejscowości bardzo małych, zamieszkałych przez kilka osób (3 miejscowości włączone do innych miejscowości były nieco większe, zamieszkałe przez 20 do 191 osób). Średnia liczba miejscowości w gminie w województwie wynosiła 24, natomiast wyliczając gminy miejskie 27 miejscowości. W rzeczywistości zróżnicowanie przestrzeni województwa pod względem liczby miejscowości w gminie jest bardzo duże. Wyliczając gminy miejskie (17 jednostek) liczba miejscowości w gminach zawierała się w zakresie od 70 (gmina Mogilno) do 4 (gmina Wielka Nieszawka). Do 20 miejscowości (wyliczając gminy miejskie) znajdowało się w 40 gminach (27,8% wszystkich gmin w województwie), pomiędzy 20 a 30 miejscowości w 47 gminach (32,6% wszystkich gmin w województwie), natomiast powyżej 30 miejscowości (gdzie liczbę tę należy uznać już za stosunkowo dużą) znajdowało się w 40 gminach (27,8% wszystkich gmin w województwie), z czego w 10 powyżej 50 miejscowości. Szczególnie duże rozdrobienie sieci osadniczej obserwuje się w gminach położonych w południowej części województwa.

Analizując koncentrację ludności w największych miejscowościach na obszarze gminy, to poza 17 gminami miejskimi, gdzie wskaźnik ten wynosił 100%, jego wartość wahała się od 93,0% w gminie Solec Kujawski do zaledwie 6,7% w gminie wiejskiej Lipno. W większości gmin w województwie wskaźnik ten nie przekraczał 50% (115 gmin). Poza gminami miejskimi, większą koncentracją ludności w największej miejscowości cechowały się głównie gminy miejsko-wiejskie, a zwłaszcza takie w których znajduje się stosunkowo duży ośrodek miejski (m.in. gminy Solec Kujawski czy Świecie). W gminach miejsko-wiejskich wartości tego wskaźnika przekraczały zazwyczaj 30%. Z drugiej strony, w większości gmin wiejskich udział ludności zamieszkującej największą

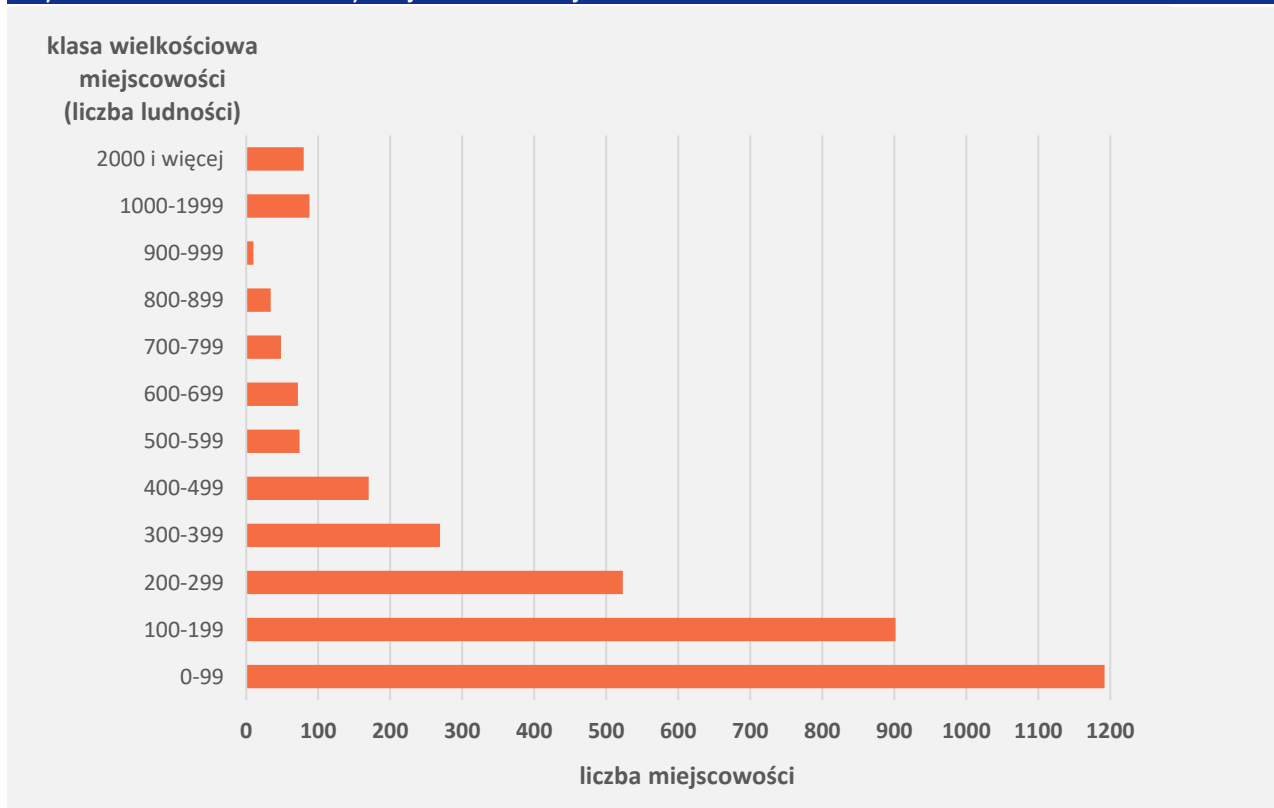
miejscowość w gminie nie przekraczała 30%. Wartość wskaźnika do 30% występowała w ponad połowie wszystkich gmin województwa (75).

Tab. 5 Rozkład wielkościowy miejscowości w województwie w 2015 i 2020 roku

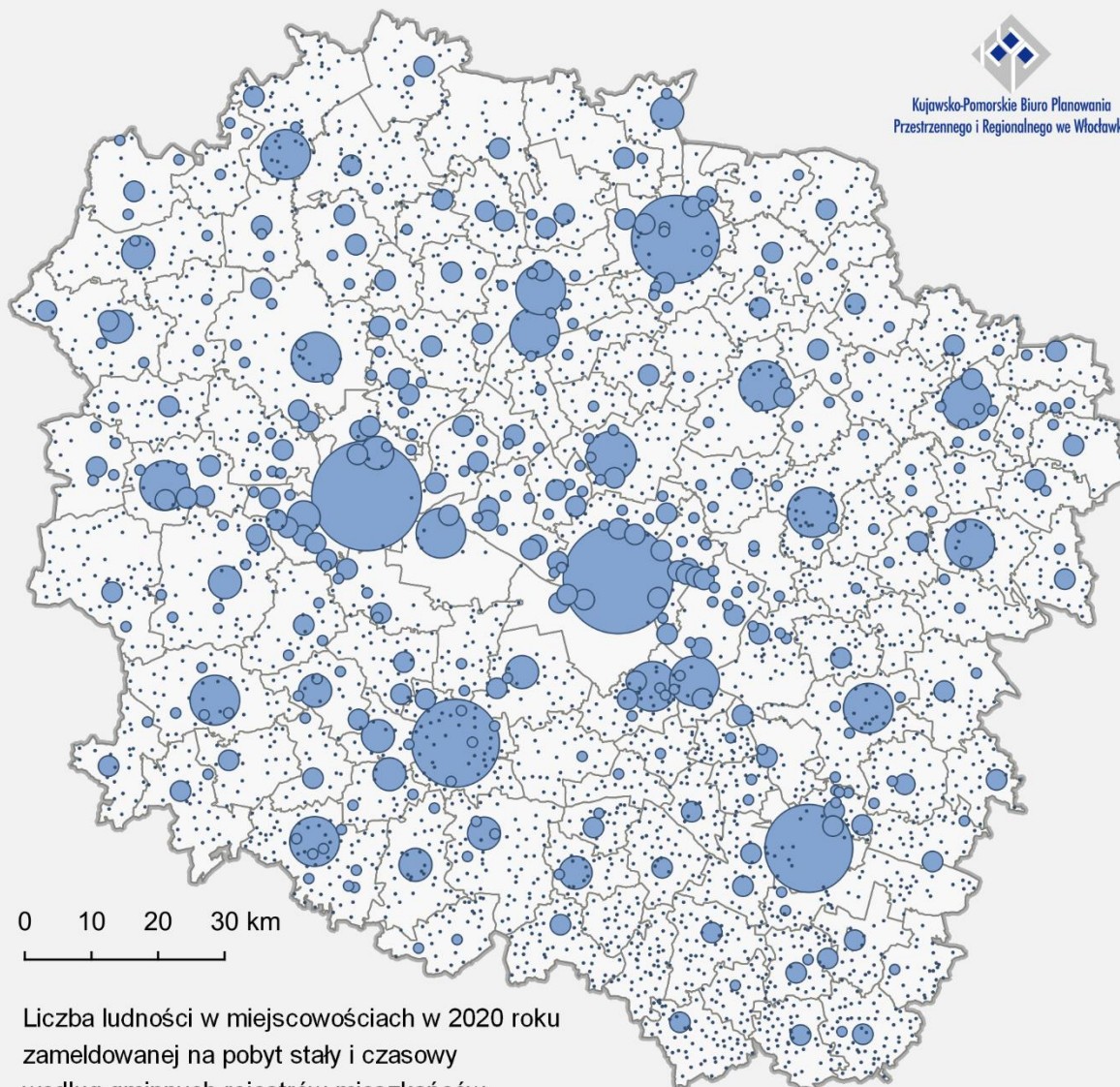
Klasa wielkościowa miejscowości (liczba ludności)	Wszystkie miejscowości							
	Liczba miejscowości		Liczba ludności zamieszkującej klasę wielkościową		Udział w ogólnej liczbie miejscowości (%)		Udział w ludności województwa ogółem (%)	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
2000 i więcej	79	80	1 322 652	1 220 476	2,3	2,3	63,0	61,4
1000-1999	81	88	111 886	120 847	2,3	2,5	5,3	6,1
900-999	13	10	12 461	9 571	0,4	0,3	0,6	0,5
800-899	36	34	30 265	28 697	1,0	1,0	1,4	1,4
700-799	47	48	34 961	35 978	1,4	1,4	1,7	1,8
600-699	71	72	45 587	46 395	2,0	2,1	2,2	2,3
500-599	88	74	47 877	40 675	2,5	2,1	2,3	2,0
400-499	164	170	73 315	75 836	4,7	4,9	3,5	3,8
300-399	289	269	100 032	93 009	8,3	7,8	4,8	4,7
200-299	522	523	128 319	127 945	15,0	15,1	6,1	6,4
100-199	918	902	132 671	130 431	26,4	26,1	6,3	6,6
0-99	1 163	1 192	57 902	59 491	33,5	34,4	2,8	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Wykres 1. Rozkład wielkościowy miejscowości w województwie w 2020 roku

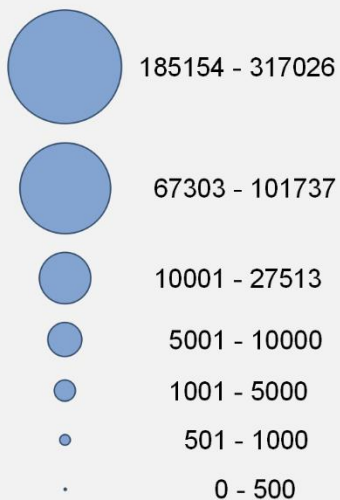

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

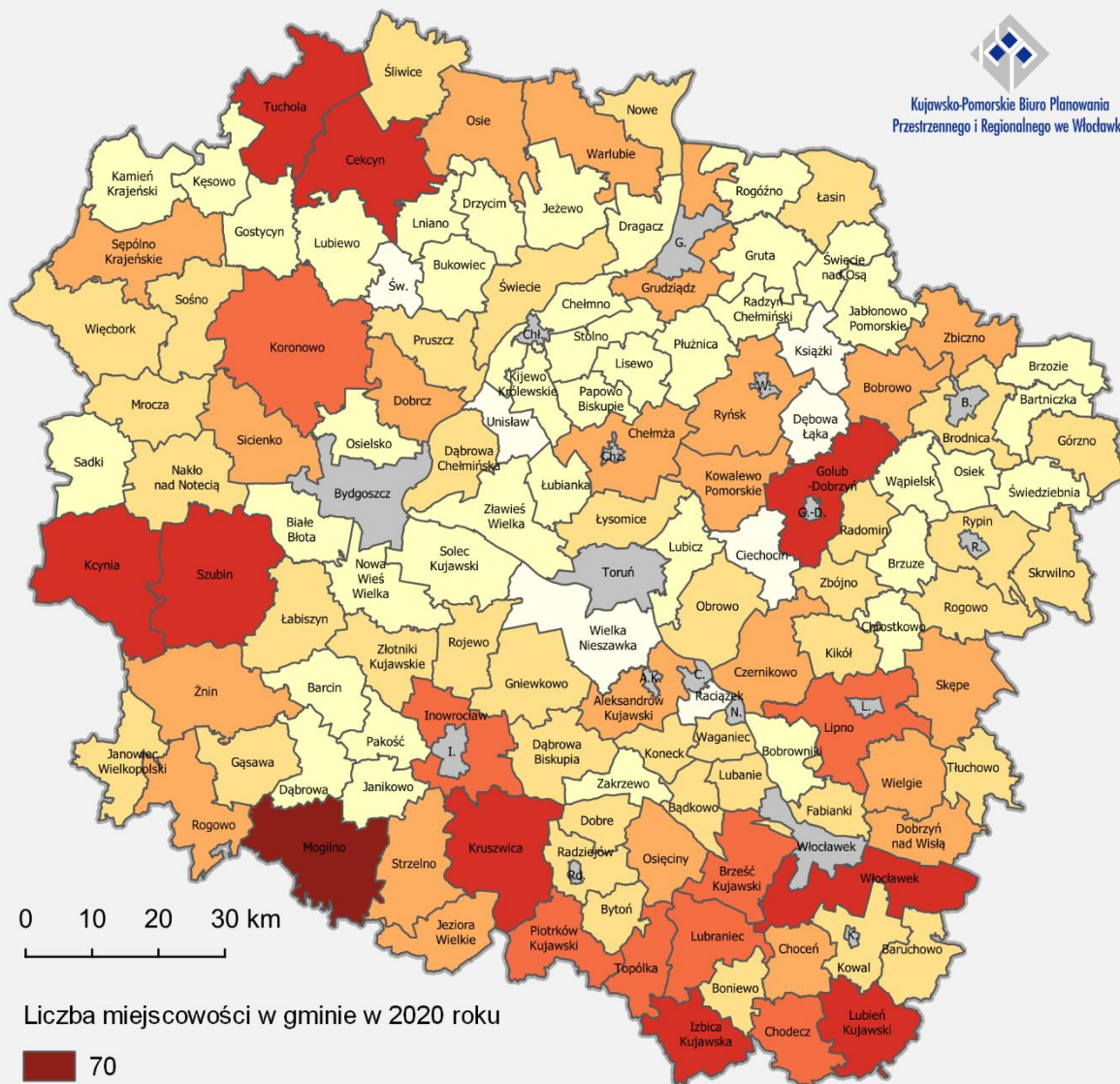
0 10 20 30 km

Liczba ludności w miejscowościach w 2020 roku
zameldowanej na pobyt stały i czasowy
według gminnych rejestrów mieszkańców

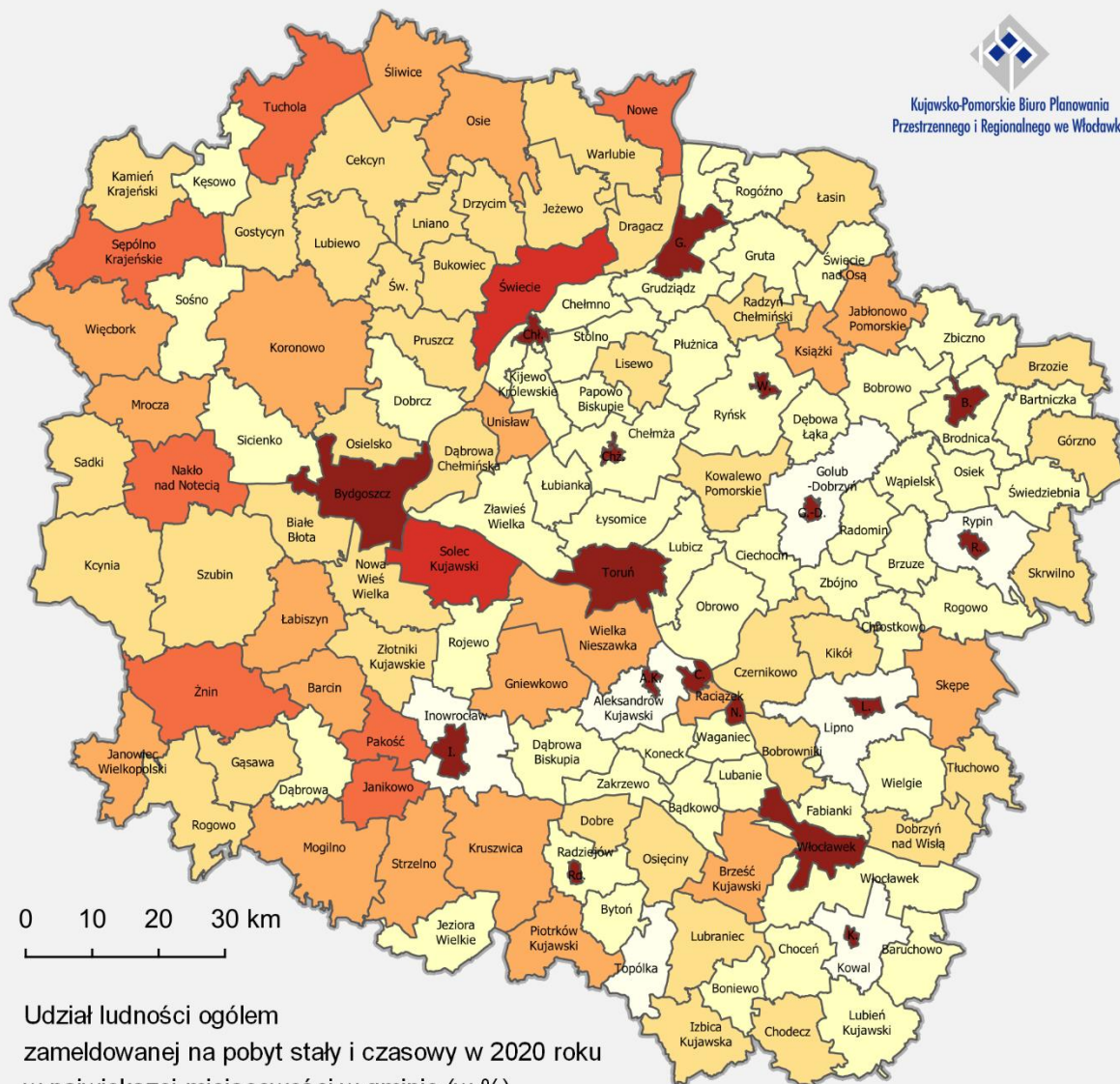
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Mapa 4. Liczba miejscowości w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku

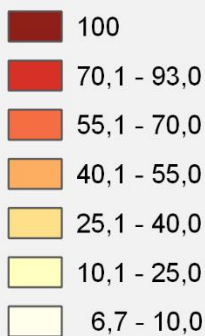
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Mapa 5. Koncentracja ludności w największej miejscowości w gminie w 2020 roku

0 10 20 30 km

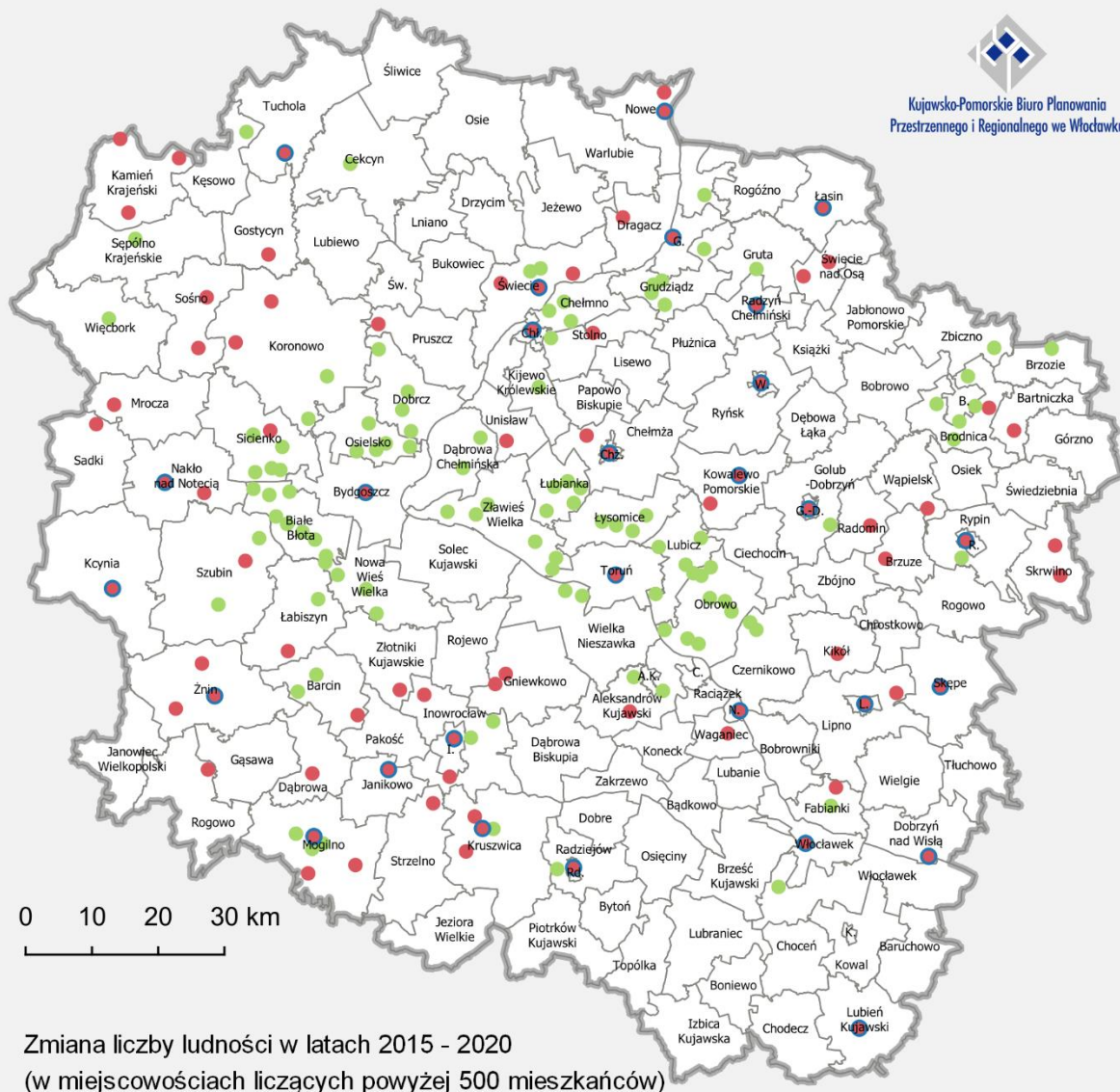
Udział ludności ogółem zameldowanej na pobyt stały i czasowy w 2020 roku w największej miejscowości w gminie (w %)

A.K. - Aleksandrów Kujawski	G. - Grudziądz	N. - Nieszawa
B. - Brodnica	G.-D. - Golub-Dobrzyń	R. - Rypin
C. - Ciechocinek	I. - Inowrocław	Rd. - Radziejów
Ch. - Chelmo	L. - Lipno	Św. - Świekatowo
Chz. - Chelmża	K. - Kowal	W. - Wąbrzeźno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

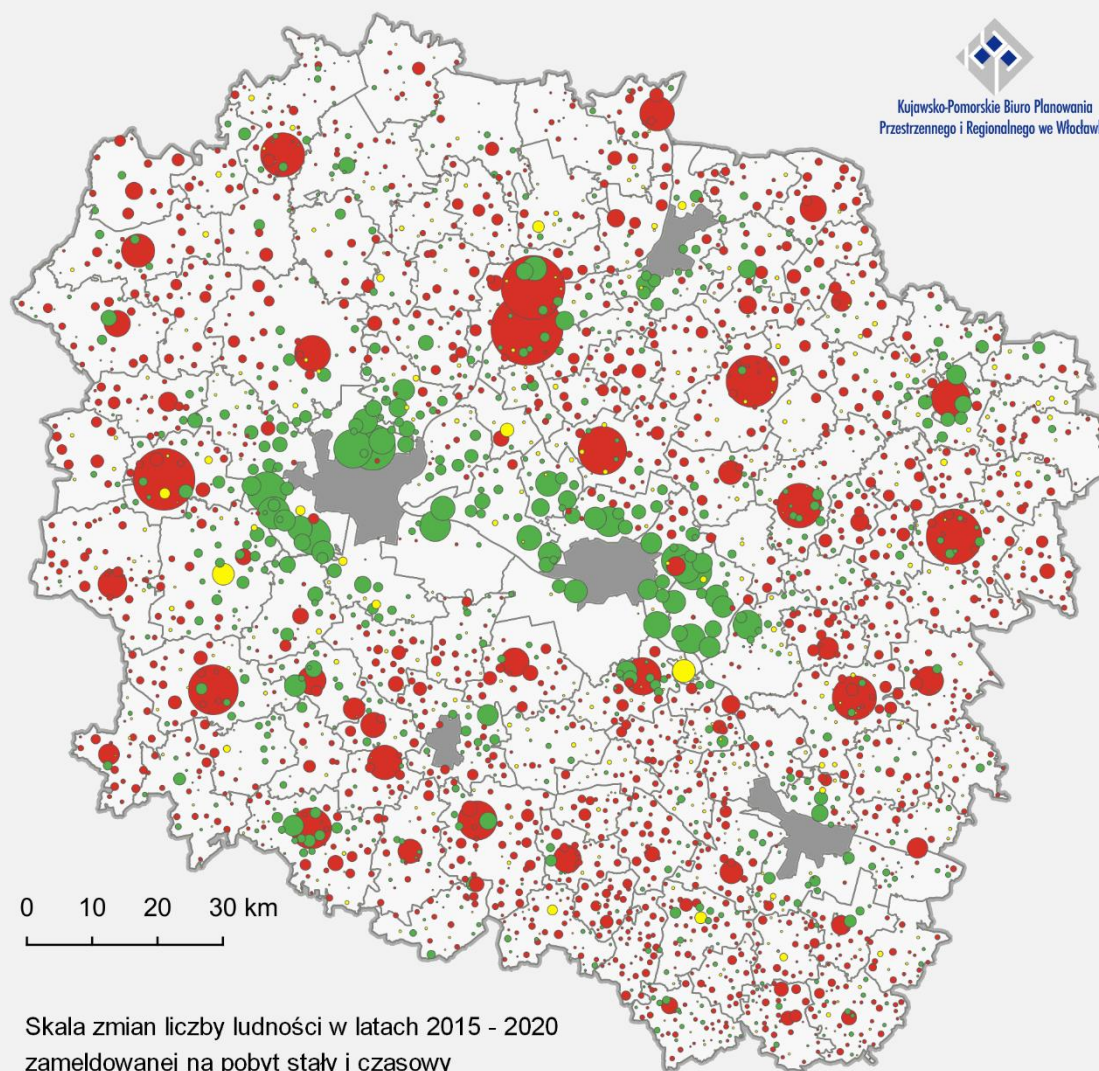
Mapa 6. Miejscowości liczące powyżej 500 mieszkańców, które w latach 2015-2020 odnotowały największą zmianę liczby ludności

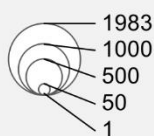
- miejscowości wiejskie, w których odnotowano wzrost (>5%) liczby zameldowanych mieszkańców
- miejscowości wiejskie, w których odnotowano spadek (>5%) liczby zameldowanych mieszkańców
- miejscowości o statusie miasta, w których odnotowano spadek (>5%) liczby zameldowanych mieszkańców

A.K. - Aleksandrów Kujawski	G. - Grudziądz	N. - Nieszawa
B. - Brodnica	G.-D. - Golub-Dobrzyń	R. - Rypin
C. - Ciechocinek	I. - Inowrocław	Rd. - Radziejów
Ch. - Chelmno	L. - Lipno	Św. - Świekatowo
Chz. - Chelmza	K. - Kowal	W. - Wąbrzeźno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

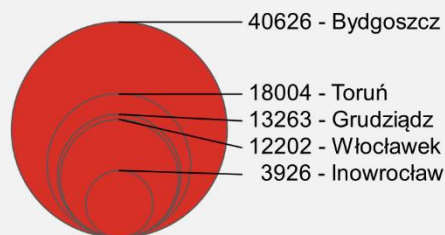
Skala zmian liczby ludności w latach 2015 - 2020 zameldowanej na pobyt stały i czasowy w miejscowościach według gminnych rejestrów mieszkańców (miejscowości, w których zmiana liczby ludności była równa 0 nie zostały wskazane na mapie)

Charakter zmian liczby ludności

- miejscowości, w których odnotowano wzrost liczby zameldowanych mieszkańców (powyżej 2%)
- miejscowości, w których nie odnotowano znaczących zmian liczby zameldowanych mieszkańców (wzrost / spadek wynoszący mniej niż 2%)
- miejscowości, w których odnotowano spadek liczby zameldowanych mieszkańców (powyżej 2%)

Sytuacja dla 5 największych miast regionu została przedstawiona poniżej:

■ 5 największych miast regionu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

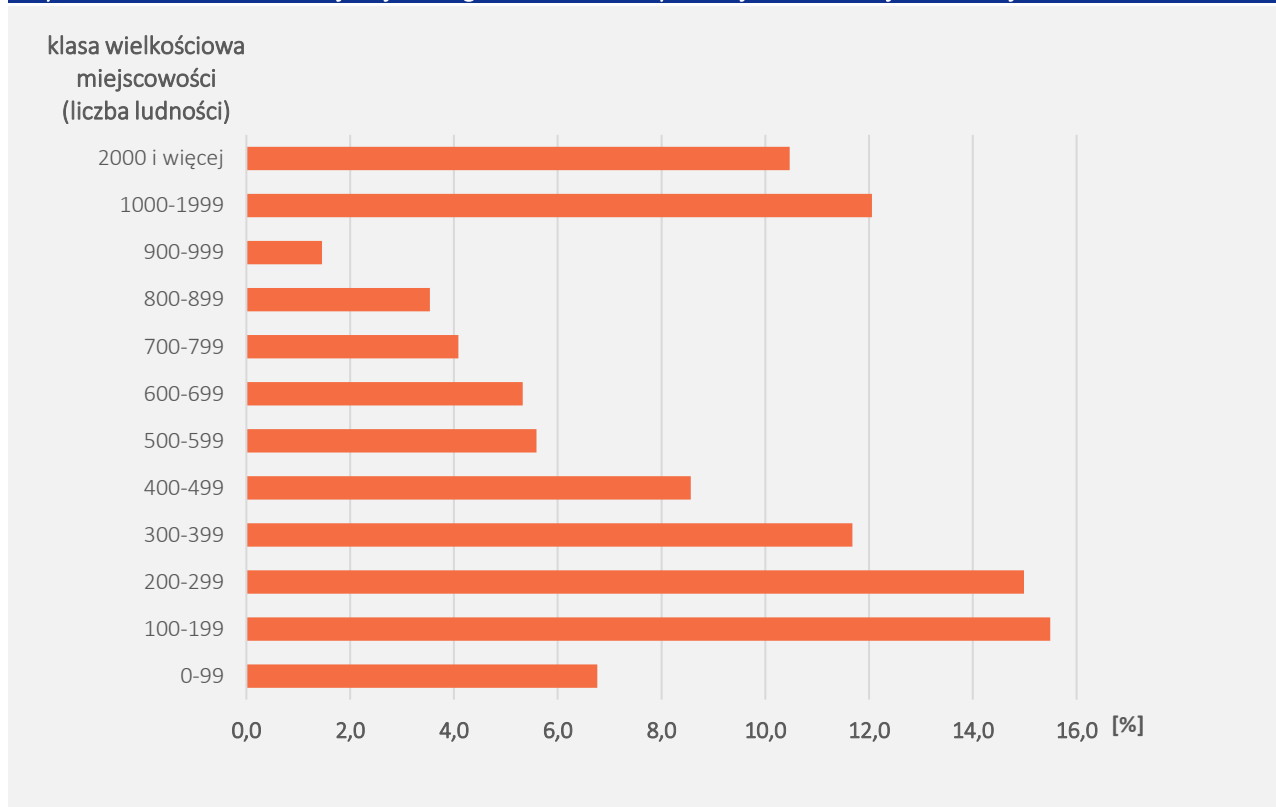

4.1 Miejscowości wiejskie

W miejscowościach wiejskich zameldowanych było w 2020 r. 43,0% ludności całego województwa (855 728 osób), a dane dotyczące zameldowań wykazują w latach 2015-2020 niewielki spadek liczby ludności (o 536 osób). Największa miejscowość wiejska w województwie liczyła prawie 6,4 tys. osób (miejscowość Białe Błota w gminie Białe Błota). Najmniejszych miejscowości w regionie (liczących do 10 osób) było 144 (4,2% wszystkich miejscowości wiejskich w województwie).

Sieć osadnicza w województwie jest rozdrobniona. Ponad ¼ miejscowości wiejskich w województwie to miejscowości bardzo małe i małe, zamieszkiwane przez mniej niż 300 osób – w 2020 r. było to 2 617 miejscowości, co stanowiło 76,7% wszystkich miejscowości wiejskich. Jednocześnie tej wielkości miejscowości koncentrowały ponad ⅓ ludności wiejskiej (37,1%) i tylko 16,0% ludności całego województwa. Spośród najmniejszych miejscowości w regionie, miejscowości które zamieszkiwało do 100 osób stanowiły 35,5% wszystkich miejscowości wiejskich. Zamieszkiwało je tylko 7,0% ludności wiejskiej województwa i zaledwie 0,2% całkowitej liczby osób zameldowanych w województwie.

Wykres 2. Udział ludności wiejskiej według klas wielkościowych miejscowości wiejskich w województwie w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

W sieci osadniczej województwa wyróżnia się 116 miejscowości liczących ponad 1000 mieszkańców. Tej wielkości miejscowości w 2020 r. zamieszkiwało aż 24,3% ludności wiejskiej województwa. Na obszarze całego województwa są to generalnie pojedyncze miejscowości w gminach, jednak w szczególności można zauważyć ich koncentrację w sąsiedztwie Bydgoszczy i Torunia, gdzie stanowią bardzo dobrze rozwinięte wsie o charakterze podmiejskim. Jednocześnie tej wielkości miejscowości w latach 2015-2020 odnotowały największy wzrost liczby mieszkańców – łącznie prawie o 8% w stosunku do 2015 r. (niecałe 15 tys. osób), a liczba miejscowości w tej klasie wielkościowej zwiększyła się o 8.

Tab. 6 Rozkład wielkościowy miejscowości wiejskich w województwie w 2015 i 2020 roku

Klasa wielkościowa miejscowości (liczba ludności)	Wszystkie miejscowości							
	Liczba miejscowości		Liczba ludności zamieszkującej klasę wielkościową		Udział w ogólnej liczbie miejscowości (%)		Udział w ludności województwa ogółem (%)	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
2000 i więcej	32	33	89 650	95 108	0,9	1,0	10,5	11,1
1000-1999	76	83	103 224	112 592	2,2	2,4	12,1	13,2
900-999	13	10	12 461	9 571	0,4	0,3	1,5	1,1
800-899	36	34	30 265	28 697	1,1	1,0	3,5	3,4
700-799	47	48	34 961	35 978	1,4	1,4	4,1	4,2
600-699	71	72	45 587	46 395	2,1	2,1	5,3	5,4
500-599	88	74	47 877	40 675	2,6	2,2	5,6	4,8
400-499	164	170	73 315	75 836	4,8	5,0	8,6	8,9
300-399	289	269	100 032	93 009	8,5	7,9	11,7	10,9
200-299	522	523	128 319	127 945	15,3	15,3	15,0	15,0
100-199	918	902	132 671	130 431	26,8	26,5	15,5	15,2
0-99	1163	1192	57 902	59 491	34,0	35,0	6,8	7,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Pozostałe miejscowości wiejskie - 667 miejscowości zamieszkiwanych przez więcej niż 300 osób i mniej niż 1000 osób (19,9% wszystkich miejscowości wiejskich) - kumulowały 38,6% ludności wiejskiej województwa i 16,6% ludności całego województwa.

Jeśli chodzi o bezwzględną zmianę liczby miejscowości to w latach 2015-2020 największy spadek odnotowany został w grupach wielkościowych 100-199 (spadek o 16 miejscowości), 300-399 (20 miejscowości) i 500-599 (14 miejscowości), natomiast największy wzrost w grupie najmniejszych miejscowości liczących do 99 mieszkańców (wzrost o 29 miejscowości). Pod względem zmian w liczbie ludności zamieszkującej poszczególne klasy wielkościowe miejscowości, to największy spadek odnotowano w grupie wielkościowej 900-999 (-23,2% w stosunku do 2015 roku) i 500-599 (-15,0% w stosunku do 2015 roku), a także 300-399 (-7,0% w stosunku do 2015 roku) i 800-899 (-5,2% w stosunku do 2015 roku). Największy wzrost liczby ludności nastąpił w miejscowościach należących do największych klas wielkościowych - w przypadku miejscowości liczących 2 000 i więcej osób o 6,1% w stosunku do roku bazowego, natomiast w grupie miejscowości liczących od 1 000 do 1 999 mieszkańców aż o 9,1%. W pozostałych grupach wielkościowych zmiany liczby ludności nie przekraczały około 3%.

W latach 2015-2020 w 2 091 miejscowościach wiejskich odnotowano zmniejszenie się liczby osób zameldowanych (61,3% wszystkich miejscowości wiejskich w województwie), z czego o znaczącym spadku (powyżej 5,0%) w 1 174 miejscowościach. Wartości bezwzględne zmian zawierały się od 1 do 191 osób. W przypadku miejscowości, w których zameldowane było ponad 500 osób, znaczne spadki (powyżej 5,0%) występowały w 52 miejscowościach (14,3% miejscowości z tej grupy wielkościowej). Położone one były głównie w zachodniej i południowo-zachodniej oraz północno-wschodniej części województwa.

Tab. 7 Miejscowości wiejskie o największym bezwzględnym spadku liczby osób zameldowanych

Lp.	Miejscowość	Gmina	Powiat	Liczba osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy			
				2015	2020	Zmiana 2015-2020 [osoby]	Zmiana 2015-2020 [%]
1	Mełno Cukrownia*	Gruta	grudziądzki	191	0	-191	-100,0
2	Kikół	Kikół	lipnowski	2 323	2 137	-186	-8,0
3	Piechcin	Barcin	żniński	3 022	2 840	-182	-6,0
4	Lubicz Górny	Lubicz	toruński	3 545	3 408	-137	-3,9
5	Radomin	Radomin	golubsko-dobrzyński	1 102	974	-128	-11,6
6	Grupa	Dragacz	świecki	1 962	1 843	-119	-6,1
7	Kończakowo	Szubin	nakielski	1 079	979	-100	-9,3
8	Terespól Pomorski	Świecie	świecki	882	787	-95	-10,8
9	Kobylniki	Kruszwica	inowrocławski	729	635	-94	-12,9
10	Raciniewo	Unisław	chełmiński	727	634	-93	-12,8
11	Bielice	Mogilno	mogileński	334	244	-90	-26,9
12	Lipie	Gniewkowo	inowrocławski	526	438	-88	-16,7
13	Tuczno	Złotniki Kujawskie	inowrocławski	1 489	1 401	-88	-5,9
14	Siemionki DPS	Jeziora Wielkie	mogileński	88	3	-85	-96,6
15	Skrwilno	Skrwilno	rypiński	1 600	1 515	-85	-5,3
16	Osięciny	Osięciny	radziejowski	2 840	2 755	-85	-3,0
17	Łęg-Osieki*	Obrowo	toruński	81	0	-81	-100,0
18	Serock	Pruszcz	świecki	1 384	1 305	-79	-5,7
19	Wola Adamowa	Chodecz	włocławski	237	159	-78	-32,9
20	Potulice	Nakło nad Notecią	nakielski	1 392	1 317	-75	-5,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

* W przekazanym przez gminę zestawieniu ludność miejscowości w 2020 r. została uwzględniona w innej miejscowości znajdującej się w gminie

W 1 131 miejscowościach (33,2% wszystkich miejscowości wiejskich w województwie) w latach 2015-2020 odnotowano wzrost liczby osób zameldowanych. Wzrosty te obejmowały od 1 do 804 osób. W miejscowościach o liczbie zameldowanych mieszkańców powyżej 500 osób najbardziej znaczące wzrosty (powyżej 5,0%) odnotowano w 105 (28,9% wszystkich miejscowości wiejskich tej wielkości w województwie) i było to ponad dwukrotnie więcej niż w przypadku miejscowości z tej grupy wielkościowej, które odnotowały znaczące spadki. W przestrzeni województwa dotyczyło to głównie miejscowości podmiejskich znajdujących się w sąsiedztwie dużych miast takich jak Bydgoszcz, Toruń i Grudziądz, ale też terenów wokół miast Brodnica, Chełmno i Mogilno.

Tab. 8 Miejscowości wiejskie o największym bezwzględnym wzroście liczby zameldowanych osób

Lp.	Miejscowość	Gmina	Powiat	Liczba osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy			
				2015	2020	Zmiana 2015-2020 [osoby]	Zmiana 2015-2020 [%]
1	Osielsko	Osielsko	bydgoski	4 239	5 043	804	19,0
2	Łochowo	Białe Błota	bydgoski	4 005	4 609	604	15,1
3	Niemcz	Osielsko	bydgoski	3 060	3 630	570	18,6
4	Zielonka	Białe Błota	bydgoski	1 421	1 946	525	36,9
5	Głogowo	Obrowo	toruński	2 462	2 985	523	21,2
6	Krobia	Lubicz	toruński	1 589	2 000	411	25,9
7	Murowaniec	Białe Błota	bydgoski	1 316	1 713	397	30,2
8	Łysomice	Łysomice	toruński	2 302	2 644	342	14,9
9	Osiek	Obrowo	toruński	1 660	1 990	330	19,9
10	Czernikowo	Czernikowo	toruński	3 242	3 559	317	9,8
11	Brzozówka	Obrowo	toruński	2 010	2 323	313	15,6
12	Silno	Obrowo	toruński	876	1 149	273	31,2
13	Niwy	Osielsko	bydgoski	586	849	263	44,9
14	Łubianka	Łubianka	toruński	1 552	1 796	244	15,7
15	Czarne Błoto	Zławieś Wielka	toruński	843	1 082	239	28,4
16	Ciele	Białe Błota	bydgoski	1 358	1 592	234	17,2
17	Żołędowo	Osielsko	bydgoski	1 466	1 699	233	15,9
18	Sulnowo	Świecie	świecki	774	1 001	227	29,3
19	Czarnowo	Zławieś Wielka	toruński	830	1 057	227	27,3
20	Mała Nieszawka	Wielka Nieszawka	toruński	2 361	2 567	206	8,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

Mapa 8. Miejscowości wiejskie poniżej 1 000 mieszkańców, które odnotowały największy spadek

Zmiana liczby ludności w latach 2015 - 2020
(w miejscowościach liczących poniżej 1000 mieszkańców)

- miejscowości wiejskie, w których odnotowano spadek (powyżej 5%) liczby zameldowanych mieszkańców
- pozostałe miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 1000 mieszkańców, w których odnotowano wzrost, spadek (poniżej 5%)

A.K. - Aleksandrów Kujawski	G. - Grudziądz	N. - Nieszawa
B. - Brodnica	G.-D. - Golub-Dobrzyń	R. - Rypin
C. - Ciechocinek	I. - Inowrocław	Rd. - Radziejów
Ch. - Chelmno	L. - Lipno	Sw. - Świekatowo
Chz. - Chelmza	K. - Kowal	W. - Wąbrzeźno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

4.2 Miasta

W 2020 roku w województwie kujawsko-pomorskim w 52 miastach zameldowanych było 57,0% mieszkańców województwa (1 133 623 osób). Dane dotyczące zameldowań wykazały w latach 2015-2020 spadek liczby ludności miast regionu o 8,7%, natomiast w przypadku 5 największych miast odnotowany został spadek wynoszący aż 10,4%. Ponad 80% spadku liczby osób zameldowanych w miastach w województwie przypadała na 5 największych miast regionu (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Grudziądz i Inowrocław).

Liczba osób zameldowanych w poszczególnych miastach regionu obejmowała wartości od 1 369 (Lubień Kujawski) do 317 026 (Bydgoszcz) osób. Najmniejsze miasto w województwie było 4,6 razy mniejsze od największej miejscowości wiejskiej (Białe Błota w gminie Białe Błota, 6 353 mieszkańców).

W rozkładzie wielkościowym wszystkich miejscowości w województwie pomiędzy najmniejszym miastem (Lubień Kujawski) a największą miejscowością wiejską (Białe Błota w gminie Białe Błota) znajduje się 89 miejscowości w tym 24 miasta. W porównaniu do 2015 r., liczba miejscowości, która dzieliła najmniejsze miasto i największą miejscowość wiejską (w 2015 r. były to także Lubień Kujawski i Białe Błota) wzrosła o 7 miejscowości, a różnica wielkości pomiędzy tymi dwiema miejscowościami wzrosła o 2,5%. Było to związane z jednej strony ze spadkiem liczby osób zameldowanych w najmniejszym mieście, natomiast z drugiej strony ze wzrostem liczby mieszkańców największej miejscowości wiejskiej.

Tab. 9 Relacja największych miejscowości wiejskich do najmniejszych miast w województwie

Lp.	Miejscowość	Gmina	Powiat	Liczba osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy w 2020
1	Gniewkowo	Gniewkowo	inowrocławski	6 757
2	Białe Błota	Białe Błota	bydgoski	6 353
3	Więcbork	Więcbork	sępoleński	5 670
4	Strzelno	Strzelno	mogileński	5 577
5	Pakość	Pakość	inowrocławski	5 541
6	Radziejów	Radziejów	radziejowski	5 460
7	Nowe	Nowe	świecki	5 449
8	Osielsko	Osielsko	bydgoski	5 043
9	Piotrków Kujawski	Piotrków Kujawski	radziejowski	4 638
10	Łochowo	Białe Błota	bydgoski	4 609
11	Brześć Kujawski	Brześć Kujawski	włocławski	4 537
12	Łabiszyn	Łabiszyn	żniński	4 463
13	Kcynia	Kcynia	nakielski	4 426
14	Mrocza	Mrocza	nakielski	4 224
15	Kowalewo Pomorskie	Kowalewo Pomorskie	golubsko-dobrzyński	4 069
16	Janowiec Wielkopolski	Janowiec Wielkopolski	żniński	3 874
17	Jabłonowo Pomorskie	Jabłonowo Pomorskie	brodnicki	3 648
18	Niemcz	Osielsko	bydgoski	3 630
19	Unisław	Unisław	chełmiński	3 582
20	Czernikowo	Czernikowo	toruński	3 559
21	Skępe	Skępe	lipnowski	3 555
22	Lubicz Górny	Lubicz	toruński	3 408
23	Kowal	Kowal	włocławski	3 405
24	Brzoza	Nowa Wieś Wielka	bydgoski	3 102
25	Łasin	Łasin	grudziądzki	3 082
26	Lubraniec	Lubraniec	włocławski	3 077
27	Głogowo	Obrowo	toruński	2 985
28-35	8 miejscowości wiejskich			

36	Paterek	Nakło nad Notecią	nakielski	2 605
37	Izbica Kujawska	Izbica Kujawska	włocławski	2 599
38	Laskowice	Jeżewo	świecki	2 570
39-41	3 miejscowości wiejskie			
42	Szpetal Górny	Fabianki	włocławski	2 387
43	Kamień Krajeński	Kamień Krajeński	sępoleński	2 368
44	Brzozówka	Obrowo	toruński	2 323
45-48	4 miejscowości wiejskie			
49	Kikół	Kikół	lipnowski	2 137
50	Dobrzyń nad Wisłą	Dobrzyń nad Wisłą	lipnowski	2 110
51	Cekcyn	Cekcyn	tucholski	2 097
52-60	9 miejscowości wiejskich			
61	Dobrcz	Dobrcz	bydgoski	1 858
62	Nieszawa	Nieszawa	aleksandrowski	1 850
63	Grupa	Dragacz	świecki	1 843
64-65	2 miejscowości wiejskie			
66	Jeżewo	Jeżewo	świecki	1 813
67	Chodecz	Chodecz	włocławski	1 806
68	Bysław	Lubiewo	tucholski	1 804
69-70	2 miejscowości wiejskie			
71	Nowa Wieś	Grudziądz	grudziądzki	1 759
72	Radzyń Chełmiński	Radzyń Chełmiński	grudziądzki	1 751
73	Murowaniec	Białe Błota	bydgoski	1 713
72-81	8 miejscowości wiejskich			
82	Skrwilno	Skrwilno	rypiński	1 515
83	Górzno	Górzno	brodnicki	1 479
84	Gąsawa	Gąsawa	żniński	1 475
85-90	6 miejscowości wiejskich			
91	Kruszyn Krajeński	Białe Błota	bydgoski	1 370
92	Lubień Kujawski	Lubień Kujawski	włocławski	1 369
93	Bukowiec	Bukowiec	świecki	1 365

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

miasta

W strukturze wielkościowej miast regionu znajduje się 20 miast o wielkości do 5 tys. mieszkańców. W 2020 r. zameldowanych w nich było 62,3 tys. osób, co stanowiło 5,5% ludności zamieszkującej wszystkie miasta i 3,1% ludności całego województwa. Kolejną grupę stanowią miasta między 5 a 10 tys. mieszkańców. W województwie jest ich 11 i łącznie zameldowanych w nich było 6,5% ludności mieszkającej w miastach regionu i 3,9% ludności całego województwa. Do miast średnich w regionie można zaliczyć ośrodki wielkości 10-30 tys. mieszkańców. W województwie znajduje się 16 tej wielkości miast, w których mieszka 21,1% ludności wszystkich miast województwa i 12,0% wszystkich mieszkańców regionu. Ostatnią kategorię stanowi 5 największych miast regionu, które koncentrują 66,6% ludności miejskiej i 38,0% wszystkich mieszkańców województwa.

W latach 2015-2020 tylko 3 miasta w województwie odnotowały wzrost liczby mieszkańców - Górzno, Piotrków Kujawski i Solec Kujawski – z czego tylko w przypadku Solca Kujawskiego można mówić o bardziej znaczącym się wzroście, który wynosił 2,5% (w pozostałych dwóch miastach nie osiągał wartości 1,0%). Pozostałe miasta regionu odnotowały w badanym okresie spadek liczby osób zameldowanych. W ponad połowie miast spadek liczby mieszkańców przekraczał 5,0% (28 miast) z czego w 4 miastach (Grudziądzu, Bydgoszczy, Włocławku i Chełmnie) był on co najmniej dwukrotnie wyższy.

Tab. 10 Rozkład wielkościowy miast w województwie w 2015 i 2020 roku

Klasa wielkościowa miasta (liczba ludności)	Liczba miast 2015/2020*	Liczba ludności zamieszkującej klasę wielkościową		Udział w ludności miejskiej województwa (%)		Udział w ludności województwa ogółem (%)	
		2015	2020	2015	2020	2015	2020
67 303 - 317 026	5	843 154	755 133	67,9	66,6	40,2	38,0
10 352 - 27 513	16	252 764	239 350	20,4	21,1	12,0	12,0
5 449 - 9 234	11	80 570	76 810	6,5	6,8	3,8	3,9
1 369 - 4 638	20	65 176	62 330	5,2	5,5	3,1	3,1
67 303 - 317 026	5	843 154	755 133	67,9	66,6	40,2	38,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

*w badanym okresie w województwie ogólna liczba miast i liczba miast w poszczególnych klasach wielkościowych nie zmieniła się

Tab. 11 Miasta o największym spadku liczby zameldowanych osób w latach 2015-2020

Lp.	Miejscowość	Liczba osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy			
		2015	2020	Zmiana 2015-2020 (osoby)	Zmiana 2015-2020 (%)
1	Grudziądz	97 176	83 913	-13 263	-13,6
2	Bydgoszcz	357 652	317 026	-40 626	-11,4
3	Włocławek	113 939	101 737	-12 202	-10,7
4	Chełmno	19 807	17 824	-1 983	-10,0
5	Toruń	203 158	185 154	-18 004	-8,9
6	Sępole	3 879	3 555	-324	-8,4
7	Łasin	3 348	3 082	-266	-7,9
8	Nakło nad Notecią	18 678	17 212	-1 466	-7,8
9	Nowe	5 908	5 449	-459	-7,8
10	Wąbrzeźno	13 665	12 639	-1 026	-7,5
11	Dobrzyń nad Wisłą	2 271	2 110	-161	-7,1
12	Rypin	17 124	15 944	-1 180	-6,9
13	Kcynia	4 747	4 426	-321	-6,8
14	Żnin	14 433	13 479	-954	-6,6
15	Kruszwica	8 899	8 317	-582	-6,5
16	Radzyń Chełmiński	1 873	1 751	-122	-6,5
17	Świecie	24 962	23 398	-1 564	-6,3
18	Nieszawa	1 973	1 850	-123	-6,2
19	Chełmża	14 448	13 553	-895	-6,2
20	Lubień Kujawski	1 457	1 369	-88	-6,0
21	Golub-Dobrzyń	12 819	12 060	-759	-5,9
22	Inowrocław	71 229	67 303	-3 926	-5,5
23	Mogilno	12 048	11 402	-646	-5,4
24	Tuchola	14 161	13 418	-743	-5,2
25	Lipno	14 365	13 614	-751	-5,2
26	Radziejów	5 758	5 460	-298	-5,2
27	Kowalewo Pomorskie	4 288	4 069	-219	-5,1
28	Janikowo	8 924	8 472	-452	-5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek samorządu terytorialnego

5 Podsumowanie

Powyższa analiza potencjału demograficznego województwa kujawsko-pomorskiego stanowi ważny element badań regionalnych. Uzyskane w przeprowadzonym wśród gmin badaniu dane dotyczące liczby osób zameldowanych pozwoliły na opracowanie pogłębionej charakterystyki potencjału ludnościowego województwa na poziomie lokalnym z uwzględnieniem poszczególnych miejscowości.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz ogólne trendy wskazywane przez statystykę publiczną są spójne z trendami wykazywanymi w zebranych danych dotyczących liczby osób zameldowanych, jednak często skala tych zmian różni się od siebie, czasami nawet znacznie (około 1/3 gmin wykazuje znaczne różnice pomiędzy liczbą ludności podawaną przez GUS a liczbą osób zameldowanych). Dane dotyczące liczby osób zameldowanych przedstawiają o wiele większe ubytki w liczbie ludności województwa, zwłaszcza dotyczy to największych miast.

Należy tutaj pamiętać, że różnice te mogą w dużej mierze być związane z różną metodyką i zakresem tych dwóch zbiorów danych oraz przyjętą przez GUS metodyką bilansu ludności⁷. Największy wpływ na występujące różnice w analizowanych danych mają obecne warunki prawne i wynikający z nich fakt, że część osób nie przestrzega obowiązku meldunkowego – związane jest to w dużej mierze z brakiem instrumentów, które wymagałyby na ludności przestrzegania go, a w praktyce obowiązek ten ma w zasadzie wyłącznie charakter ewidencyjny. W takiej sytuacji bardzo trudne staje się oszacowanie liczby ludności na tak niskim poziomie odniesienia, jakim są poszczególne miejscowości – zwłaszcza kiedy tak jak w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego, duży udział tych miejscowości stanowią ośrodki małe i bardzo małe, w przypadku których już niewielka bezwzględna skala zmian wpływa w bardzo dużym stopniu na ich potencjał demograficzny.

Przeprowadzone analizy unaocznily także pewne niedoskonałości występujące w zbiorze danych dotyczących wyłącznie liczby osób zameldowanych - w przypadku miast (zwłaszcza tych największych) zaobserwować można problem zamieszkania bez zameldowania, natomiast w przypadku obszarów wiejskich niewymeldowywania się po opuszczeniu miejsca zamieszkania. Co jakiś czas w przestrzeni publicznej podnosi się dyskusja dotycząca faktycznej liczby ludności mieszkającej w poszczególnych miejscowościach i faktu, że dane publikowane przez GUS są niedoszacowane ze względu na przebywanie na obszarze miejscowości osób niezameldowanych oraz brak zwyczaju wymeldowywania się od rodziny po zmianie miejsca zamieszkania (wydaje się, że głównie ten problem dotyczy ludzi młodych – studentów oraz młodych osób pracujących, które wynajmują mieszkania poza miejscowością pochodzenia), a należy pamiętać, że zmiany i faktyczna liczba ludności zamieszkałej ma duże przełożenie na funkcjonowanie poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Na szczeblu wojewódzkim, przykładem wpływu zmian liczby ludności na funkcjonowanie samorządu była zmiana w 2018 r. liczby mandatów radnych sejmiku z 33 na 30, ponieważ zgodnie z danymi Państwowej Komisji Wyborczej liczba ludności województwa spadła poniżej 2 mln. Należy więc w przypadku tak trudnego do oszacowania zagadnienia, jakim jest faktyczna liczba oraz skala zmian liczby mieszkańców, podchodzić z dużą ostrożnością do wyciągania wniosków na podstawie tylko jednego źródła danych.

Pomimo powyższych niedoskonałości danych dotyczących zameldowań ludności, w przypadku braku innych źródeł danych dla oszacowania liczby ludności w poszczególnych miejscowościach, a nie tylko w miastach - GUS publikuje dane także dla miast wchodzących w skład gmin miejsko-wiejskich, jednak jak wskazano w analizie, pomiędzy najmniejszym miastem w województwie, a największą miejscowością wiejską znajdują się 24 miasta i 65 miejscowości wiejskich, a różnica w liczbie ludności pomiędzy najmniejszym miastem a największą miejscowością wiejską wynosi kilka tysięcy osób, w związku z tym z punktu widzenia analizy sieci osadniczej dane GUS są nieprzydatne – zebrane dane stanowią istotny wkład dla analiz regionalnych. Z tego względu istotne jest dalsze monitorowanie zmian i regularne powtarzanie badania liczby osób zameldowanych w poszczególnych miejscowościach w gminach w województwie kujawsko-pomorskim.

---

⁷ Więcej szczegółów dotyczących metodyki zamieszczono w rozdziale 2.